

Vlaams
Parlement

ingediend op **1971** (2018-2019) – Nr. 1
29 april 2019 (2018-2019)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Valerie Taeldeman en Johan Danen

over de evaluatie
van het Energiearmoedeprogramma

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Tinne Rombouts.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Elke Wouters;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Bart Tommelein;
Rob Beenders, Bruno Tobback;
Johan Danen.

Plaatsvervangers:

Jelle Engelbosch, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Jan Peumans, Nadia Sminate, Sabine Vermeulen;
Sonja Claes, Jos De Meyer, Bart Dochy, Orry Van de Wauwer;
Willem-Frederik Schiltz, Sas van Rouveroi;
Bert Moyaers, Els Robeyns;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;
Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

INHOUD

1. Toelichting door de minister	4
1.1. Chronologie van de evaluatie	4
1.2. Samenvatting van de evaluatie	4
2. Vragen en opmerkingen van de leden.....	6
2.1. Tussenkomst van Valerie Taeldeman	6
2.2. Tussenkomst van Johan Danen	6
3. Antwoorden van de minister en aansluitende discussie	7
Gebruikte afkortingen	9
Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn hield op 24 april 2019 een gedachtewisseling over de evaluatie van het Energiearmoedeprogramma met Lydia Peeters, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie. Een eerdere bespreking van het Energiearmoedeprogramma in de commissie vond plaats op 9 maart 2016 naar aanleiding van de jaarlijkse bespreking van het Renovatiepact (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 726/1) en 28 november 2018 naar aanleiding van het verslag van het Rekenhof over energiearmoede – Resultaten en evaluatie van beleidsinstrumenten (*Parl.St.* VI. Parl. 2018-19, nr. 37/2).

Het Energiearmoedeprogramma van de Vlaamse Regering en de rapportering van 5 april 2019 hierover van de bevoegde minister aan de Vlaamse Regering zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door de minister

1.1. Chronologie van de evaluatie

Minister *Lydia Peeters* start met het geven van een overzicht van de chronologie van de evaluatie van het Energiearmoedeprogramma van de Vlaamse Regering. Toenmalig minister Bart Tommelein vroeg begin 2018 aan het VEA om een grootschalige evaluatie hiervan door te voeren. In mei 2018 liep vervolgens een schriftelijke bevraging van de stakeholders. Op 1 juni 2018 vond een stakeholders-overleg plaats om de belangrijkste onderwerpen te bespreken. Stakeholders konden daarbij nog tot eind juli 2018 extra opmerkingen schriftelijk overmaken aan het VEA. Eind september 2018 maakte het VEA een bundel van ongeveer 180 aanbevelingen over aan het kabinet. Het kabinet heeft deze samen met het VEA uitvoerig besproken en verdeeld onder de diverse thema's, veel aanbevelingen kwamen namelijk paar keer terug. Begin 2019 heeft de minister aan het VEA een nieuwe nota opgevraagd. Eind maart 2019 werd hierover politiek overleg opgestart zoals vermeld bij de behandeling van de vragen om uitleg in de commissie van 3 april 2019 (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2018-19, nr. 949 en 981). Ten slotte werd op de ministerraad van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 de evaluatie voor een eerste keer voorgelegd.

Inmiddels werd nog advies opgevraagd aan de SERV, Samenlevingsopbouw en Fluvius. Daarna zal het dossier terug voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering. De minister stelt dat ook bedenkingen die volgen uit deze bespreking zullen worden meegenomen in de aanpassing van de evaluatie. Dit alles zal worden overgemaakt aan de volgende regering ten einde het mee op te nemen in een nieuw regeerakkoord zodat dit hopelijk ook in een nieuw Energiearmoedeprogramma met nieuwe actiepunten kan resulteren.

De minister is ervan overtuigd dat goed werk werd geleverd met het Energiearmoedeprogramma. Deze regering was de eerste die hier werk van heeft gemaakt en hoopt dat dit dan ook verder wordt gezet.

1.2. Samenvatting van de evaluatie

De mededeling aan de Vlaamse Regering bestond uit drie delen: de jaarlijkse evaluatie van de actiepunten; de audit van het Rekenhof en de grootschalige evaluatie van 2018 en de hieruit gekomen aanbevelingen.

Jaarlijkse evaluatie van de actiepunten

Wat de jaarlijkse evaluatie van de actiepunten betreft, stelt de minister dat bijna alle actiepunten werden gerealiseerd. Acht actiepunten betreffen vooral federale materie, waarvoor wel reeds meermaals contact is geweest met de federale

overheidsdiensten. Enkel aan het behoud van het fiscaal voordeel voor dakisolatie werd niet tegemoetgekomen. Het rollend fonds voor noodkopers werd recent in het Vlaams Parlement behandeld (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1917/1). Andere belangrijke ontwikkelingen uit 2018 zijn bijvoorbeeld de invoering van een nieuw type opvolgscan die gericht is op de overstap naar een voordeligere energieleverancier en het nieuwe takenpakket van de Energiehuizen waarbij meer de nadruk wordt gelegd op ontzorging en coaching. De minister is tevreden dat er zo veel actiepunten werden uitgevoerd, maar is er zich ook van bewust dat energiearmoede daarmee nog steeds niet is verdwenen.

Audit van het Rekenhof

Wat de audit van het Rekenhof betreft, stelt de minister dat energiearmoede een complex gegeven is, zonder eenduidige definitie. Zoals geweten spreekt de Koning Boudewijnstichting van drie vormen: gemeten, verborgen en subjectieve energiearmoede.

Voor een uitgebreide reactie op de audit verwijst de minister naar het verslag van de commissie van 28 november 2018 (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 37/2). Kort samengevat komt dit er op neer dat ten eerste open financiering quasi onvermijdbaar is, dit omdat het om (kleinere) subsidies aan de burger gaat waarbij de procedure zo kort, eenvoudig en vlot mogelijk moet worden gehouden.

Daarnaast moet de energiebegroting zich net zoals alle andere beleidsvelden inschrijven in de overkoepelende aanpak van de prestatiebegroting. Hierbij dient er maximaal rekening gehouden te worden met de verschillende dimensies van waaruit een begroting kan bekeken worden, waaronder energiearmoede.

Een andere conclusie van de audit is dat de doelgroepen verschillen bij de afzonderlijke maatregelen. In het Energiearmoedeprogramma werd reeds een harmonisering van de doelgroepen vooropgesteld. Hiervoor dienden de resultaten van de Werkgroep Sociale Correcties, die over alle beleidsdomeinen van de Vlaamse Regering heen liep, te worden afgewacht. Binnen het beleidsdomein Energie werden er al stappen tot harmonisering gezet. Zo werd de doelgroep van de renteloze Energielening gealigneerd met de doelgroep van de Verbeteringspremie.

Verder stipt ze aan dat uit het Sociaal Rapport 2017 van de VREG blijkt dat het aantal toekenningen van de minimale levering aardgas recordhoogtes bereikte in de winter 2016-2017. Dit mede dankzij de communicatiecampagnes.

Evaluatie van het Energiearmoedeprogramma

In het kader van de grootschalige evaluatie van het energiearmoedeprogramma van 2018 werden er zoals gesteld ongeveer 180 aanbevelingen geformuleerd. Deze werden door het VEA en haar kabinet samengevat in de rondgestuurde rapportering aan de Vlaamse Regering van 5 april 2019. Een aantal aanbevelingen draaiden rond een optimalisatie van de sociale openbaredienstverplichtingen. In het kader van de digitale meter zullen hier nieuwe toepassingen mogelijk worden. Daarbij wou de minister voor de digitale budgetmeter al enkele aanpassingen doorvoeren maar vanuit verschillende stakeholders kreeg ze echter specifiek de vraag om dit nog niet te doen, maar om alle sociale openbaredienstverplichtingen in hun totaliteit opnieuw te bekijken. Daar werd gehoor aan gegeven en begin april startte het eerste overleg hierover met enkele stakeholders. Het is de bedoeling om alles opnieuw te bekijken en dat deze werkgroep een herschreven besluit betreffende sociale openbaredienstverplichtingen overmaakt aan de volgende minister van Energie, zodat dit kan worden geïmplementeerd vanaf 2021 wanneer de laatste

actieve budgetmeter door een digitale zal zijn vervangen. De doelgroep zal hier, via Samenlevingsopbouw, ook nauw bij betrokken worden. Andere aanbevelingen gaan onder andere over het systeem van de waarborgen, commercieel prepayment, harmonisering van de doelgroepen, de energiescans enzovoort. Gezien het einde van de legislatuur is nieuwe regelgeving misschien niet meer mogelijk stelt de minister, maar met de geschetste initiatieven wil ze wel de strijd tegen energiearmoede blijven doorzetten. Tot slot herhaalt de minister dat de aanbevelingen die vanuit deze bespreking komen, zeker mee zullen worden opgenomen in het verdere verloop van de evaluatie van het energiearmoedeprogramma.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1. Tussenkomsst van Valerie Taeldeman

Valerie Taeldeman start met de verwijzing naar de vermelde vragen om uitleg die over deze evaluatie werden behandeld in de commissie van 3 april 2019 en waarbij de minister aangaf dat de nota eerst nog aan de regering diende te worden voorgelegd. Zoals daarbij ook aangekaart, herhaalt ze de boodschap dat het positief is dat deze Vlaamse Regering als eerste werk heeft gemaakt van een energiearmoedeprogramma. Voorheen verliepen diverse maatregelen eerder op een ad-hocbasis.

Als men de 34 vooropgestelde acties vervolgens overloopt, merkt men dat 24 ervan werden uitgerold, hetgeen positief is. Maar ondanks de ambitie van het programma moet toch worden vastgesteld dat de beoogde daling van de energiearmoede op het einde van de rit niet kan worden vastgesteld. Zowel uit de cijfers van de Koning Boudewijnstichting als uit de sociale statistieken van de VREG blijkt dat deze eerder gelijk blijven dan wel afnemen.

Het Energiearmoedeprogramma beschouwt ze ook als een goede aanzet voor een volgende beleidsploeg. De vooropgestelde acties moeten evenwel samen bekeken worden met de grondige evaluatie die door het Rekenhof werd gemaakt. Ook de evaluatie door de stakeholders die in het rapport aan de Vlaamse Regering werd verwerkt moet worden meegenomen. De combinatie van beide reeksen opmerkingen beschouwt haar partij als ten zeerste gefundeerd. Men hoopt dan ook dat deze ter harte zullen worden genomen zodat in de komende legislatuur ook effectief een daling kan worden vastgesteld in de vermelde indicatoren inzake energiearmoede. Achter de cijfers schuilen immers mensen in kwetsbare situaties met vaak weinig kwaliteitsvolle woningen. Energiearmoede is dan ook steeds gelinkt aan de structurele aanpak van de armoede.

Waar men tevens de nadruk op wenst te leggen is het grote belang van communicatie op maat van de doelgroep van mensen in energiearmoede. Zoals er reeds in het verleden op werd gewezen moet immers worden vastgesteld dat bepaalde communicatie en de klassieke communicatiekanalen, deze doelgroep niet bereiken. Wat die kanalen betreft, verwijst ze naar de belangrijke rol die Samenlevingsopbouw in dezen speelt. Zij weten hoe de beoogde doelgroep het best te bereiken.

2.2. Tussenkomsst van Johan Danen

Volgens *Johan Danen* is een van de grote redenen waarom energiearmoede nauwelijks afneemt, naast de complexe armoedeproblematiek, het gegeven dat de energiefactuur de laatste jaren erg sterk gestegen is. Voor sommige mensen is deze bijna verdubbeld. Als men de prijs van een basisbehoefte sterk laat stijgen creëert men zijn eigen problemen. Hij zag wel veel lippendienst om deze factuur te doen dalen maar weinig concrete maatregelen. Een volgende regering zal daar effectief werk moeten van maken.

Er wordt gesteld dat er heel wat goede elementen zitten in het Energiearmoedeplan maar als men het rapport van het Rekenhof leest, weerhoudt men als enige sterk punt het feit dat er een plan is. Voor het overige worden heel wat zwaktes aangegeven zoals de doelgroepafbakening, het feit dat de kwetsbare doelgroepen moeilijk bereikt worden, dat er geen echte doelstellingen gedefinieerd worden, het gebrek aan transparantie, een reeks hiaten in de gegevensuitwisseling en ten slotte de prefinancieringsproblematiek. Verder is er de bedreiging dat de meest kwetsbaren noch door de communicatie, noch door de voorgestelde maatregelen worden bereikt. Dit vindt zijn fractie een gigantisch probleem. Hij is dan ook van oordeel dat het werk nog maar net begonnen is en er nog heel wat te gebeuren staat om de energiearmoede te verminderen. Hij wil dan ook van de minister vernemen hoe zij dit probleem verder wenst aan te pakken; niemand verdient het immers om van een basisbehoefte als energie te worden uitgesloten.

3. Antwoorden van de minister en aansluitende discussie

Minister *Lydia Peeters* stelt dat het inderdaad positief is dat er een plan is en dat het belangrijkste een daling van de energiearmoedecijfers is. Daarbij moet dan ook nog rekening worden gehouden met de gemeten, de verborgen en de subjectieve energiearmoede. Een blijvende inzet is hier dus noodzakelijk.

Wat het behaalde aantal acties betreft, stipt ze aan dat een deel van de acties betrekking hebben op federale materies waarvoor men niet rechtstreeks verantwoordelijk kan worden gesteld.

Inzake de daling van de energiearmoede herhaalt de minister haar geloof in de inzet op de maatregelen betreffende de energie-efficiëntie en het Renovatiepact. Ze wijst op de maatregelen die nog de laatste maanden in dat kader werden genomen en verder worden uitgerold. Mensen moeten worden geïnformeerd en gesensibiliseerd maar het nemen van maatregelen moet ook worden gefaciliteerd. Volgens de minister moet dan ook worden ingezet op de recente omvorming van de Energiehuizen tot werkelijke coaches, in samenwerking met organisaties als Samenlevingsopbouw. Daarbij haalt ze het voorbeeld aan van de woonmeter, een eenvoudige tool, waarbij mensen eenvoudig de luchtkwaliteit binnenshuis kunnen vaststellen om dit eventueel aan te kaarten bij de verhuurder of de eigenaar van de woning. Acties kunnen dan worden ondernomen in samenspraak met de Energiehuizen. Via de energieleningen of straks het Noodkoopfonds kunnen dan de nodige ingrepen worden gerealiseerd zodat ook de energiefactuur drastisch kan dalen. De minister is het dan ook niet volledig eens met de opmerking dat het Energiearmoedeprogramma louter een plan zou zijn; er werd wel degelijk reeds heel wat gerealiseerd. De minister benadrukt hierbij wel het belang van dit nu verder te zetten en blijven acties te ondernemen om energiearmoede te doen dalen.

Wat de opmerking inzake de niet gewijzigde energiefactuur betreft, repliceert de minister dat er reeds bepaalde elementen uit de factuur werden gehaald zoals de kosten voor de opvolgscan en dergelijke. De factuur is dus reeds ten dele gedaald. Maar het is haar persoonlijke overtuiging dat hier nog verder moet worden ingezet op een drastische daling van de elektriciteitsfactuur, zeker in vergelijking met de gasfactuur. Dit zal evenwel niet meer voor deze legislatuur zijn.

De minister besluit dat het van belang is dat de volgende Vlaamse Regering het verhaal inzake energiearmoede verder opvolgt en alle aanbevelingen omzet in acties zodat energiearmoede drastisch kan dalen.

Johan Danen herhaalt zijn opmerking betreffende het gebrek aan geformuleerde doelstellingen en het uitzetten van een tijdspad hiervoor. Het is dan ook moeilijk

te evalueren of er effectief iets werd gerealiseerd. Dat er iets is gebeurd zal niemand ontkennen maar als men tevens vaststelt dat de energiearmoedecijfers erg hoog blijven moet men besluiten dat er te weinig is gedaan. Het inderdaad complexe probleem vraagt een multidisciplinaire aanpak, maar ook meer middelen en meer focus. Verwijzende naar het beperkt aantal aanwezige leden heeft hij immers sterk de indruk dat deze focus niet echt aanwezig is. Dit moet echt veranderen want net als water is energie een van de basisbouwstenen voor een welvarend leven.

Wat het voorbeeld van de woonmeter betreft, kan men misschien wel vaststellen wat er zou moeten gebeuren. Maar als het aan middelen ontbreekt of men de verhuurder uit vrees voor het verlies van de woning niet voor het hoofd wil stoten, is er nog geen oplossing. Op dat ogenblik moeten middelen voorzien worden, hetgeen momenteel ontbreekt. Net zoals het Rekenhof stelt, is er noch de communicatie noch de middelen om de meest kwetsbaren te bereiken.

Minister *Lydia Peeters* repliceert dat inzake de problematiek van de huurwoningen nog vorige week werd ingezet op de isolatiepremie met de campagne 'Huurhuis isoleren? Fluitje van een cent'. Daarbij wil men eigenaars stimuleren om al het mogelijke te doen. Voor de betrokken doelgroep zijn dan ook hogere premies voorzien voor zowel dak- als muurisolatie en dergelijke om er toch maar voor te zorgen dat dat woonpatrimonium energiezuinig wordt gemaakt. De minister refereert dan aan de 17 à 18 procent van de 550.000 huurwoningen die in particuliere handen is. De bewoner heeft er immers baat bij dat er geen geld wordt verspild aan de energiefactuur. De minister benadrukt het belang van sensibilisering en stimulering maar wenst in dezen geen verplichting op te leggen of met de vinger te wijzen. Ze benadrukt dat het draagvlak moet worden vergroot en dat aan de mensen zelf verder moet worden duidelijk gemaakt wat de voordelen zijn van een energiezuinige woning.

Wat de woonkwaliteit betreft, herinnert zij er verder aan dat een woning ongeschikt kan worden verklaard wanneer deze een bepaald aantal strafpunten heeft. Vanaf 2020 komt hier ook de voorwaarde van dakisolatie en hoogrendementsglas bij. Dit is ook van belang voor de energiefactuur.

Verder is iedereen het er over eens dat energiearmoede moet worden gezien binnen het complexe verhaal van de armoede en dat het de betrachting moet zijn om zoveel mogelijk mensen uit die armoede te halen. Wetende dat 30 procent van het woonpatrimonium niet energiezuinig is, moet hier inderdaad volop op worden gefocust. Zo zullen mensen via het Noodkoopfonds en de bemiddeling van het OCMW kunnen zoeken naar oplossingen om die energiefactuur te doen dalen. Ze beseft dat heel wat mensen de bestaande maatregelen niet kennen en dat er moet worden ingezet op informatie en mensen aansporen om gebruik te maken van de bestaande maatregelen.

Johan Danen besluit nog met het beklemtonen van het belang om de doelgroepen te betrekken bij de opvolging van het Energiearmoedeprogramma, gelet op hun terreinkennis.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Valerie TAELEMAN
Johan DAENEN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VEA	Vlaams Energieagentschap
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt